

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
„ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ”
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з навчальної дисципліни „ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО”
підготовки бакалавра спеціальності 081 «Право»**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
правознавства
31 травня 2016 року
протокол № 10
Зав. кафедри
_____ проф. Лаврик Г.В.

Модуль 1. Загальні засади правового регулювання інформаційних відносин

Тема 1. Поняття інформаційного права та його джерела

Самостійна робота

1. Пріоритетні напрями розвитку інформаційного права та законодавства в Україні.
2. Місце інформаційного права в системі права України.
3. Структура інформаційного законодавства.
4. Побудова інформаційного суспільства в Україні: нормативна база.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми¹.

Тести

- 1. Інформаційне право – це:**
 - а) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу інформаційних технологій;
 - б) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу створення, одержання, використання й поширення інформації й пов'язаних з нею інформаційних об'єктів;
 - в) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу створення, одержання, використання й поширення інформації;
 - г) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу інформації й інформаційних послуг.
- 2. Предметом інформаційного права є:**
 - а) відносини в сфері інформаційних технологій;
 - б) інформаційні відносини;
 - в) інформаційно-електронні відносини;
 - г) усі зазначені відповіді вірні.
- 3. До загальної частини інформаційного права варто віднести наступні інститути:**
 - а) інформаційної безпеки, правового режиму інформації;
 - б) державної таємниці, захисту інформації;
 - в) інститут мережі Інтернет, інститут вільної преси;
 - г) конфіденційної інформації, електронних засобів масової інформації.

Практичне завдання

Знайдіть у нормативно-правових актах інформаційного права та выпишіть імперативні та диспозитивні, уповноважуючі, зобов'язальні та заборонні, регулятивні та охоронні норми. У яких із них проявляється диспозитивний, а в яких – імперативний метод правового регулювання?

¹ Складання словника повинно слугувати засвоєнню категоріального апарату Договірного права і не є самоціллю. З огляду на це, до словника слід вносити терміни, яких ви не знаєте (з числа згаданих на початку кожної теми). Найважливіші та найскладніші терміни ви можете знайти в кінці посібника, решту термінів, які є загальнопоширеними, потрібно занотувувати під час вивчення теми з тексту підручників та посібників.

Необхідно, користуючись списком нормативно-правових актів з курсу проаналізувати норми кількох із них після того, як Ви ознайомилися з теоретичними питаннями, винесеними на самостійне опрацювання. Достатньо виписати по 1-2 зразки правових норм кожного виду. Свою позицію щодо їх віднесення саме до іншої чи тієї категорії необхідно стисло аргументувати.

Список рекомендованої літератури: 1-53, 54-58, 60, 64, 66, 69, 72, 76, 79, 81, 82, 87, 90, 91, 92, 96, 97.

Тема 2. Інформаційні правовідносини та їх суб'єкти

Самостійна робота

1. Сутність конституційного права на інформацію. Гарантії права на інформацію.
2. Інформаційна діяльність органів влади.
3. Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

- 1. Назвіть чотири специфічних види правового регулювання суспільного обігу інформації:**
 - а) закритий, обмежений, відкритий, вільний;
 - б) вільний, особливий, таємний, безперешкодний;
 - в) обмежений, фаховий, спеціальний, додатковий;
 - г) прихований, вільний, особливий, відкритий.
- 2. Суб'єктами інформаційних відносин є**
 - а) громадяни, юридичні особи, держава;
 - б) біженці, держава, державні службовці;
 - в) інші держави, дієздатні громадяни України, особи без громадянства;
 - г) юридичні особи, громадяни України, біженці.
- 3. Назвіть індивідуальні характеристики інформації:**
 - а) кількість, зміст, цінність, якість;
 - б) обсяг, кількість, оригінальність, таємність;
 - в) зміст, об'єм, закритість, ефективність;
 - г) зрозумілість, обсяг, якість, важливість.

Практичне завдання

Керівник підприємства видав наказ, що забороняє його працівникам давати які-небудь коментарі представникам засобів масової інформації, що стосуються діяльності компанії, без особистої вказівки на те самого директора або його першого заступника.

Дати юридичну оцінку такої заборони.

Список рекомендованої літератури: 1, 3, 29, 43, 44, 54-58, 61, 65, 78, 85, 87, 89, 92, 94, 95, 104.

Тема 3. Об'єкти інформаційних правовідносин. Правові режими інформаційних ресурсів

Самостійна робота

1. Інформаційні ресурси та інформаційні продукти. Інформаційні системи та процеси.
2. Види інформації види джерел інформації.

Практичні завдання до самостійної роботи
Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

- 1. Інформація як об'єкт правовідносин являє собою:**
 - а) сукупність відомостей;
 - б) нематеріальний об'єкт;
 - в) самостійний об'єкт цивільних прав;
 - г) усі зазначені варіанти вірні.
- 2. Інформації як об'єкту правовідносин не властиві наступні ознаки:**
 - а) нематеріальність;
 - б) фізичне зношування;
 - в) кількісна невизначеність;
 - г) інваріантність до матеріального носія;
 - д) тиражованість.
- 3. До об'єктів інформаційних правовідносин, відповідно до ЗУ «Про інформацію» відносяться:**
 - а) інформація;
 - б) інформаційні технології;
 - в) інформаційні об'єкти;
 - г) інформація й пов'язані з нею об'єкти.

Практичне завдання

Журналісти проводили фотографування (звукзапис) судового процесу. На одному із засідань суд виніс визначення про призначення закритого судового засідання. Коли журналіст виходили із залу, працівник міліції, що не представився, засвітив фотоплівку (стер аудіозапис), посилаючись на те що суд є «закритим».

Дайте правову оцінку діям міліціонера.

Список рекомендованої літератури: 29, 53, 54-58, 82, 85, 87, 92, 93, 94, 95, 99, 102, 104, 106-107.

Тема 4. Поняття та загальні засади реалізації права на доступ до інформації

Самостійна робота

1. Поняття правового режиму інформації та його різновиди.
2. Режим вільного доступу до інформації (загальна характеристика).
3. Особливості реалізації права на доступ до інформації різних видів (до правової інформації, екологічної інформації тощо).
4. Інформаційні права громадян як суб'єктів виборчого процесу.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

1. **За режимом доступу до інформації інформаційні ресурси поділяються на:**
 - а) закриті та відкриті;
 - б) загальні та спеціальні;
 - в) відкриті та з обмеженим доступом;
 - г) таємні та загальні.
2. **Передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації – це**
 - а) режим доступу до інформації
 - б) інформаційний запит;
 - в) звернення щодо узагальнення інформації;
 - г) режим захисту інформації.
3. **Закон України «Про інформацію» виділяє два типи запитів про надання інформації:**
 - а) інформаційний запит щодо доступу до правової інформації та доступ до конфіденційної інформації;
 - б) інформаційний запит щодо виборчого процесу та запит щодо надання письмової або усної інформації;
 - в) інформаційний запит щодо доступу до офіційних документів та запит щодо надання письмової або усної інформації;
 - г) інформаційний запит щодо конфіденційної та службової інформації.

Практичне завдання

Знімальна група була затримана під час зйомок сюжету поряд з в'язницею. Військовослужбовці внутрішніх військ заборонили зйомку, посилаючись на те, що «згідно розпорядження міністра внутрішніх справ проводити зйомку в'язниці заборонено».

Дайте правову оцінку діям військовослужбовців.

Список рекомендованої літератури: 1, 3, 18, 27, 29, 34, 53, 54-58, 65, 75, 76, 82, 83, 87, 94, 102, 103, 104.

Тема 5. Правове регулювання доступу до публічної інформації

Самостійна робота

1. Режим вільного доступу до інформації (загальна характеристика).
2. Особливості реалізації права на доступ до інформації різних видів (до правової інформації, екологічної інформації тощо).

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

1. **Будь-яка інформація, щодо якої законодавством чи якимось іншими документами не встановлено іншого вважається за порядком доступу до неї:**
 - а) Інформацією з обмеженим доступом.
 - б) Таємною інформацією.
 - в) Відкритою інформацією.
 - г) Службовою інформацією.
2. **За режимом доступу до інформації інформаційні ресурси поділяються на:**
 - а) закриті та відкриті;
 - б) загальні та спеціальні;
 - в) відкриті та з обмеженим доступом;
 - г) таємні та загальні.
3. **Передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації – це**
 - а) режим доступу до інформації
 - б) інформаційний запит;
 - в) звернення щодо узагальнення інформації;
 - г) режим захисту інформації.

Практичне завдання

Оберіть офіційний веб-сайт будь-якого одного органу місцевого самоврядування чи органу державної влади, його територіального підрозділу (наприклад, Полтавської обласної ради, Полтавської міської ради, Полтавської обласної державної адміністрації, Міністерства юстиції тощо) та проаналізуйте відповідність його інформаційного наповнення вимогам законодавства України про доступ до публічної інформації.

За результатами аналізу складіть коротку аналітичну записку, у якій має бути відображено відповідність/невідповідність вимогам законодавства, перелік основних виявлених порушень чи недоліків, можливі заходи відповідальності та рекомендації щодо усунення виявлених порушень чи недоліків.

Список рекомендованої літератури: 1, 3, 18, 27, 29, 34, 53, 54-58, 65, 75, 76, 82, 83, 87, 94, 102, 103, 104.

Тема 6. Адміністративно-правове регулювання і державне управління у сфері інформаційних відносин

Самостійна робота

1. Зміст поняття «інформатизація». Національна програма інформатизації.
2. Концепція національної програми інформатизації.
3. Основні напрями інформатизації в Україні.
4. Інформатизація та державна інформаційна політика. Правові засади державно інформаційної політики.
5. Заходи щодо реалізації державної інформаційної політики для прискорення розвитку інформаційного суспільства в Україні.
6. Правовий статус державних органів в інформаційній галузі.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

- 1. Кабінет Міністрів України з-поміж основних елементів організаційної основи державної інформаційної системи належать до:**
 - а) Органів загальної компетенції.
 - б) Органів спеціальної компетенції.
 - в) Органів спеціалізованої компетенції.
 - г) Органів місцевої компетенції.
- 2. Що не відноситься до завдань Національної програми інформатизації:**
 - а) Інтеграція України у світовий інформаційний простір.
 - б) Формування системи національних інформаційних ресурсів.
 - в) Формування системи національних соціальних мереж, їх інтеграція із зарубіжними.
 - г) Створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо.
- 3. Оберіть вірне твердження. Інформаційна політика України сьогодні:**
 - а) Передбачає чітко визначені принципи, закріплені Законом «Про інформацію».
 - б) Перебуває на стадії розробки й утвердження.
 - в) Є чітко визначеною, закріплена Законом «Про національну програму інформатизації».
 - г) Є чітко визначеною, закріплена Законом «Про державну інформаційну політику України».

Практичне завдання

Журналіст приїхав на місце дорожньо-транспортної події раніше правоохоронних органів і зняв там матеріал. Прибулий пізніше наряд міліції зажадав від журналіста передачі касети для залучення її до кримінальної справи як речовий доказ.

Оцініть правомірність вимог працівника міліції.

Список рекомендованої літератури: 4, 8, 13, 14, 29, 44, 62, 70, 71, 75, 82, 87, 88, 94, 102.

Тема 7. Правові засади інформаційної безпеки. Захист інформації

Самостійна робота

1. Питання попередження інформаційної війни та інформаційного тероризму в документах ООН.
2. Технічний захист інформації.
3. Ліцензування та державний контроль робіт з технічного та криптографічного захисту інформації.
4. Національна система конфіденційного зв'язку.
5. Функції та повноваження Державної служба спеціального зв'язку та захисту інформації України щодо забезпечення інформаційної безпеки.
6. Забезпечення інформаційної безпеки в мережі Інтернет.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

- 1. Мережева та інформаційна безпека є важливим елементом:**
 - а) інформаційного простору України;
 - б) Єдиного Європейського інформаційного простору;
 - в) Єдиного міжнародного інформаційного простору;
 - г) Відкритого міжконтинентального інформаційного простору.
- 2. Об'єктом інформаційної безпеки визнано:**
 - а) комерційну таємницю;
 - б) державу і людину;
 - в) системи і мережі ;
 - г) інформаційні ресурси;
- 3. Інформаційний тероризм це:**
 - а) незаконні дії щодо безпеки держави та суспільства;
 - б) терористичні дії в контексті інформаційної безпеки;
 - в) правопорушення пов'язані з комп'ютерними мережами;
 - г) протиправна, винна діяльність спрямована на інформаційну безпеку держави.

Практичне завдання

Журналіст газети «Промінь» був виявлений співробітниками служби охорони у сесійній залі Полтавської міської ради. При перевірці документів журналіст не зміг надати документи, що підтверджують його акредитацію.

Дайте поняття інституту акредитації журналістів ЗМІ?

Яка процедура акредитації?

Які подальші дії співробітників внутрішніх справ про відношенню до журналіста?

Список рекомендованої літератури: 7, 8, 13, 17, 25, 29, 33, 39, 42, 46, 73, 74, 82, 84, 87, 92, 94, 97, 98, 102.

Тема 8. Міжнародне інформаційне право

Самостійна робота

1. Принципи міжнародного інформаційного права. Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.
2. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин. Міжнародні договори в сфері інформаційних правовідносин.
3. Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

1. **Формування законодавчих важелів регулювання є характерною ознакою такого ієрархічного рівня організації інформаційної діяльності:**
 - а) індивідуального;
 - б) підприємства;
 - в) національного;
 - г) міжнародного (глобального).
2. **У практиці формування інформаційного суспільства в різних країнах виділяють три основні моделі:**
 - а) європейську, американську, скандинавську;
 - б) східну, західну, континентальну;
 - в) американську, австралійську, канадську;
 - г) європейську, американську, азіатську.
3. **Інформаційний ресурс це**
 - а) сукупність документів в інформаційних системах;
 - б) сукупність нормативно-правових актів;
 - в) види інформаційних систем держави;
 - г) сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини щодо інформації.

Практичне завдання

Громадянин Російської Федерації звернувся з позовом у судові органи з питання захисту своїх прав на доступ до інформації. Відповідачем за позовом виступав орган місцевого самоврядування.

Визначте норми Конституції України що визначають основні конституційні гарантії прав громадян на доступ до інформації.

Чи має право громадянин РФ на заявлені в позові вимоги.

Список рекомендованої літератури: 29, 47, 59, 77, 81, 82, 87, 92, 94, 98, 102.

Модуль 2.

Особливості правового режиму окремих видів інформації

Тема 9. Правове регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації

Самостійна робота

1. Поняття та види інформаційної діяльності.
2. Правовий статус засобів масової інформації як суб'єктів інформаційної діяльності.
3. Правове становище Інтернет-видань.
4. Структура та повноваження Державного комітету з телебачення та радіомовлення.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

1. **Засади утворення і діяльності засобів масової інформації можуть визначатися:**
 - а) договорами між суб'єктами діяльності ЗМІ;
 - б) виключно законами;
 - в) підзаконними актами;
 - г) судовими рішеннями.
2. **Що не відноситься до гарантій діяльності журналістів:**
 - а) право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів;
 - б) право безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами;
 - в) право вилучати матеріальні докази вчинення правопорушень суб'єктами владних повноважень зі складанням акта встановленої законом форми;
 - г) право поширювати підготовлені ним матеріали за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом).
3. **Акредитація журналістів, працівників засобів масової інформації здійснюється з метою:**
 - а) обмежити кількість присутніх журналістів на заходах, що не передбачають масовості;
 - б) вести облік журналістів для відстеження змісту опублікованих ними матеріалів;
 - в) створення сприятливих умов для здійснення журналістами, працівниками ЗМІ професійної діяльності;
 - г) отримання додаткових доходів від ЗМІ за акредитацію їх співробітників на популярних заходах.

Практичне завдання

Державний орган відмовився здійснити акредитацію журналістів у зв'язку і тим, що заявка на акредитацію від імені редакції – товариства з обмеженою

відповідальністю, що має однакову назву з найменуванням газети, яку представляли журналісти, була підписана директором Товариства, а не головним редактором даної газети.

Чи має право державний орган діяти таким чином, якщо відомо, що ім'я директора систематично вказується у вихідних даних газети, яка випускається Товариством, і він ухвалює остаточні рішення відносно її випуску?

Список рекомендованої літератури: 4, 5, 6, 11, 12, 19, 24, 26, 28, 29, 37, 40, 45, 49, 50, 52, 63, 77, 78, 82, 87, 94, 102.

Тема 10. Правове регулювання інформаційних відносин у сфері інтелектуальної власності та у науково-технічній сфері. Комерційна таємниця

Самостійна робота

1. Основні джерела права інтелектуальної власності.
2. Інформація як об'єкт майнових прав. Застосування норм зобов'язального права в регулюванні інформаційних відносин.
3. Правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю.
4. Особливості регулювання інформаційних відносин інститутом патентного права. Ноу-хау.
5. Правове регулювання інформаційних відносин при виробництві й поширенні програм для ЕОМ та баз даних.
6. Договірне право у регулюванні інформаційних відносин.
7. Правове регулювання інформаційних відносин при виробництві й поширенні програм для ЕОМ та баз даних.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

- 1. В Україні авторські права захищають:**
 - а) протягом усього життя автора;
 - б) протягом усього життя автора і 50 років після його смерті;
 - в) протягом усього життя автора і 70 років після його смерті;
 - г) протягом усього життя автора і 100 років після його смерті.
- 2. Об'єктом права промислової власності є:**
 - а) виконавча діяльність артистів;
 - б) науковий твір;
 - в) товарний знак;
 - г) захист від несумлінної конкуренції.
- 3. Ноу-хау – це:**
 - а) документ, свідоцтво, що від імені держави видається власнику і засвідчує його виключне право на використання винаходу;
 - б) документ, що надається власником патенту іншій юридичній або фізичній особі та засвідчує її право на виготовлення чи (та)

- використання запатентованого виробу, технології протягом обмеженого періоду або на обмеженій території;
- в) незапатентовані корисні знання, досвід і секрети виробництва;
 - г) суб'єкт права на захист інтелектуальної власності.

Практичне завдання

Спадкоємиця письменника Козлова Збруєва звернулася до суду з позовом до телестудії, в якому виражала незадоволення у зв'язку з екранізацією телестудією повісті Козлова «Травневі квіти». По-перше, телестудія відмовилася укласти з нею договір про передання права екранізації повісті, заявивши, що такі договори підписуються тільки з самими авторами. По-друге, студія тривалий час не давала Збруєвій для ознайомлення жодного з варіантів сценарію. Отримавши сценарій вже після початку зйомок, Збруєва дійшла висновку, що він не відповідає задуму письменника і тексту п'єси. Повість Козлова представляє труднощі для екранізації через особливості її сюжету. При перекладі її мовою телефільму була потрібна особлива чуйність до ідейної основи першоджерела. На думку Збруєвої, в сценарії немає того, заради чого писалася повість. На цій підставі Збруєва протестувала проти продовження зйомок телефільму за цим сценарієм.

Чи правомірні її дії. Проаналізуйте.

Список рекомендованої літератури: 34, 76, 82, 87, 92, 94, 100, 101, 102, 106, 107.

Тема 11. Правовий режим інформації з обмеженим доступом

Самостійна робота

1. Види інформації з обмеженим доступом.
2. Система захисту інформації з обмеженим доступом: поняття та складові.
3. Правовий режим службової таємниці.
4. Правові засади охорони банківської таємниці в Україні.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

1. **За режимом доступу до інформації інформаційні ресурси поділяються на:**
 - а) закриті та відкриті;
 - б) загальні та спеціальні;
 - в) відкриті та з обмеженим доступом;
 - г) таємні та загальні.
2. **До інформації в закритому обігу належить:**
 - а) закрыта інформація;
 - б) приватна інформація;
 - в) інформація з обмеженим доступом;
 - г) конфіденційна і таємна інформація.

3. До інформації з обмеженим доступом можуть бути віднесені такі відомості:

- а) про факти порушення прав і свобод людини і громадянина;
- б) інформація, яка міститься в договорах, контрактах, листах, звітах, виписках з бухгалтерських рахунків юридичних осіб;
- в) про розпорядження бюджетними коштами;
- г) декларації про доходи осіб та членів їхніх сімей, які претендують на зайняття чи займають виборну посаду в органах влади, обіймають посаду державного службовця, службовця органу місцевого самоврядування першої або другої категорії.

Практичне завдання

Громадянин України отримав хабар у особливо великому розмірі і вирішив розмістити отриману грошову суму на банківському рахунку. Однак у громадянина виникли побоювання з приводу того чи не повідомить банк когось про наявність у нього великої грошової суми, чи не викличе це якихось підозр.

Якими нормативними документами регламентується інститут банківської таємниці?

Вкажіть обсяг відомостей, що входять у банківську таємницю.

Які права й обов'язки банку, стосовно відомостей, що належать до банківської таємниці?

Чи загрожує щось вказаному громадянину?

Список рекомендованої літератури: 20, 21, 22, 45, 47, 51, 68, 82, 84, 87, 92, 94, 102.

**Тема 12. Правовий режим інформації про особу.
Захист персональних даних**

Самостійна робота

- 1. Персональні дані як особливий інститут охорони прав на недоторканність особистого життя.
- 2. Правове становище Департаменту з питань захисту персональних даних Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

- 1. Відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована – це:
 - а) Інформація про особу.
 - б) Персональні дані.
 - в) Медична інформація.
 - г) Антропометричні дані.
- 2. Персональними даними згідно законодавства визнають:

- а) адреса проживання, стать, релігійність;
 - б) національність, сімейний стан, адреса, місце і дата народження;
 - в) освіта, стан здоров'я, особисті контакти, паспортні дані;
 - г) місце роботи, освіта, адреса проживання, прибутки.
- 3. Інформація, що містить відомості, якими володіють, користуються або розпоряджаються юридичні та фізичні особи, і поширюється за бажанням цих осіб відповідно до передбачених ними умов, є:**
- а) таємною;
 - б) недоступною;
 - в) конфіденційною;
 - г) відкритою.

Практичне завдання

Громадянин К. почав кожного дня отримувати дзвінки та смс-повідомлення із пропозиціями рекламного характеру від одного із суб'єктів підприємницької діяльності з наполегливими пропозиціями надання послуг. Дзвінки є набридливими та дошкуляють своєю невчасністю. Громадянин К. ніколи не був споживачем послуг цього суб'єкта і не розуміє, звідки було отримано його дані.

Проаналізувавши чинне законодавство, дайте відповіді на такі запитання: 1) чи відноситься номер телефону та адреса помешкання особи до персональних даних; 2) чи можливо з'ясувати, звідки у підприємців інформація про К.; чи могло було при цьому порушено чинне законодавство; 3) чи можливо якось припинити надокучливі дзвінки та повідомлення і, якщо можливо, то як саме?

Список рекомендованої літератури: 20, 21, 22, 45, 47, 51, 68, 82, 84, 87, 92, 94, 102.

Модуль 3.
Правове регулювання інформаційних відносин
в окремих сферах діяльності

Тема 13. Правове регулювання інформаційних відносин
у сфері рекламної діяльності

Самостійна робота

1. Особливості рекламування окремих видів товарів.
2. Контроль за дотриманням законодавства про рекламу.
3. Особливості правового регулювання соціальної та політичної реклами.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

- 1. Інформація про особу чи товар у програмі, передачі, публікації, якщо така інформація слугує рекламним цілям і може вводити в оману осіб щодо дійсної мети таких програм, передач, публікацій – це:**
 - а) недобросовісна реклама;
 - б) недобросовісна конкуренція;
 - в) новини;
 - г) прихована реклама.
- 2. Яке із наведених положень є хибним. Реклама алкогольних напоїв та тютюнових виробів, знаків для товарів і послуг, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої та тютюнові вироби:**
 - а) забороняється в усіх друкованих засобах масової інформації (крім спеціалізованих видань);
 - б) не повинна містити зображення процесу паління тютюнових виробів або споживання алкогольних напоїв;
 - в) не може формувати думку, що паління або вживання алкоголю є важливим фактором досягнення успіху в спортивній, соціальній, сексуальній або інших сферах життя;
 - г) не може формувати думку, що алкоголь чи тютюнові вироби мають лікувальні якості або що вони є стимулюючими чи заспокійливими засобами.
- 3. У теле-, радіопередачах, матеріалах в інших засобах масової інформації, видовищних та інших заходах, які створені і проводяться за участю спонсорів, дозволяється:**
 - а) наводити будь-яку інформацію рекламного характеру про спонсора та/або його товари;
 - б) вказувати ім'я або найменування спонсора та знака для товарів і послуг спонсорів;
 - в) наводити інформацію рекламного характеру про спонсора – виробника алкогольних напоїв;
 - г) наводити інформацію рекламного характеру про спонсора в передачах новин.

Практичне завдання

Громадянин М. вирішив зайнятися рекламною діяльністю, розміщуючи рекламні щити на житлових будинках у своєму районі. Однак деякі щити за задумом М. мають частково перекривати вікна мешканців будинку і у нього виникли побоювання чи не будуть ці мешканці протестувати.

1. Розкрийте поняття й види рекламної діяльності, яким видом хоче займатися М.? Чи потрібні для цього якісь дозвільні документи, згода мешканців?
2. Перерахуйте основні обмеження в рекламній діяльності.
3. Яка передбачена відповідальність за порушення законодавства про рекламу?
4. Який державний контроль здійснюється в сфері реклами?

Список рекомендованої літератури: 48, 82, 87, 94, 102.

Тема 14. Правове регулювання електронного документообігу, телекомунікацій та віртуального середовища Інтернет

Самостійна робота

1. Правові проблеми Інтернет-права (захист авторських та суміжних прав, поширення екстремістської інформації, захист приватного життя, кіберзлочинність тощо).
2. Правове забезпечення електронного урядування в Україні, концепція його розвитку.
3. Забезпечення функціонування електронного документообігу в Україні.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

1. **Електрозв'язок це –**
 - а) будь-яка передача або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень, звуків по радіо, проводових, оптичних чи інших електромагнітних системах;
 - б) електричні комунікації;
 - в) зв'язок між регіональними утвореннями, забезпечуваний безперервними лініями електропередач;
 - г) Інтернет та телефон.
2. **Засіб електронного цифрового підпису це:**
 - а) способи фіксації власноручного підпису;
 - б) дані в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних;
 - в) програмний засіб, програмно-апаратний або апаратний пристрій, призначені для генерації ключів, накладення та/або перевірки електронного цифрового підпису;

- г) апаратні й (або) програмні засоби, що забезпечують створення електронному цифровому підпису.
- 3. Переміщення в комп'ютерній мережі Інтернет структурованої інформації, створюваної й інтерпретованої за певними правилами це**
- а) Електронний лист
 - б) Вилучена робота
 - в) Електронним документообіг

Практичне завдання

Журналіст газети «Промінь» був виявлений співробітниками служби охорони у сесійній залі Полтавської міської ради. При перевірці документів журналіст не зміг надати документи, що підтверджують його акредитацію.

Дайте поняття інституту акредитації журналістів ЗМІ?

Яка процедура акредитації?

Які подальші дії співробітників внутрішніх справ про відношенню до журналіста?

Список рекомендованої літератури: 20, 21, 22, 45, 47, 51, 68, 82, 84, 87, 92, 94, 102.

Тема 15. Правове регулювання електронного урядування в Україні

Самостійна робота

1. Правове забезпечення електронного урядування в Україні, концепція його розвитку.
2. Перспективи розвитку системи надання електронних адміністративних послуг в Україні.
3. Значення розвитку системи електронного урядування як чинника запобігання корупції в Україні.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

- 1. Електрозв'язок це –**
 - а) будь-яка передача або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень, звуків по радію, провідних, оптичних чи інших електромагнітних системах;
 - б) електричні комунікації;
 - в) зв'язок між регіональними утвореннями, забезпечуваний безперервними лініями електропередач;
 - г) Інтернет та телефон.
- 2. Засіб електронного цифрового підпису це:**
 - а) способи фіксації власноручного підпису;
 - б) дані в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних;

- в) програмний засіб, програмно-апаратний або апаратний пристрій, призначені для генерації ключів, накладення та/або перевірки електронного цифрового підпису;
 - г) апаратні й (або) програмні засоби, що забезпечують створення електронному цифровому підпису.
- 3. Переміщення в комп'ютерній мережі Інтернет структурованої інформації, створюваної й інтерпретованої за певними правилами це**
- а) Електронний лист
 - б) Вилучена робота
 - в) Електронним документообіг

Практичне завдання

Журналіст газети «Промінь» був виявлений співробітниками служби охорони у сесійній залі Полтавської міської ради. При перевірці документів журналіст не зміг надати документи, що підтверджують його акредитацію.

Дайте поняття інституту акредитації журналістів ЗМІ?

Яка процедура акредитації?

Які подальші дії співробітників внутрішніх справ про відношенню до журналіста?

Список рекомендованої літератури: 20, 21, 22, 45, 47, 51, 68, 82, 84, 87, 92, 94, 102.

Тема 16. Відповідальність за правопорушення у сфері інформаційних відносин

Самостійна робота

1. Цивільно-правовий захист інформаційних відносин. Цивільно-правова відповідальність за порушення договірних зобов'язань та заподіяння шкоди в інформаційних відносинах.
2. Кримінологічно-криміналістична характеристика кібер-злочинів.
3. Загальна характеристика Конвенції по боротьбі з кіберзлочинністю 2001 року.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

1. У випадку віднесення інформації, власником якої є приватні особи до державної таємниці держава має право
 - а) вилучити цю інформацію;
 - б) вилучити цю інформацію й залучити власника до відповідальності;
 - в) викупити цю інформацію.
2. Категорія, яка характеризує важливість секретної інформації ступінь обмеження доступу до неї та рівень охорони державою називається **ступенем:**
 - а) відповідальності;
 - б) конфіденційності;

- в) збереження;
 - г) секретності.
- 3. Інформаційно-психологічні війни та операції ґрунтуються насамперед :**
- а) на технології комунікативного резонансу;
 - б) коректному поданні інформації;
 - в) порушенні права інтелектуальної власності;
 - г) поширенні інформації, що становить державну таємницю.

Практичне завдання

Власник підприємства зіткнувся з необхідністю убезпечити рецептури своїх кондитерських виробів від посягань конкурентів. Конкуренти також виявляють зацікавленість клієнтською базою підприємства.

Яким чином можна юридично забезпечити досягнення вказаних цілей?

Дайте визначення комерційної таємниці й підстави її виникнення. Які відомості не можуть бути віднесені до комерційної таємниці. Назвіть права правовласника на захист комерційної таємниці.

Список рекомендованої літератури: 2, 76, 82, 86, 87, 92, 94, 100, 101, 102, 106, 107.

Тема 17. Правове регулювання інформаційних відносин у сфері видавничої, бібліотечної та архівної справи

Самостійна робота

1. Організація і здійснення видавничої справи, джерела її нормативного регулювання.
2. Загальні засади бібліотечної справи. Обов'язки та права читачів та бібліотек.
3. Поняття архівної діяльності та система архівних установ. Зберігання та користування архівними документами.
4. Обов'язковий примірник документів. Національний інформаційний фонд України.

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми.

Тести

1. Центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи та діловодства є:
 - а) Державна архівна служба України;
 - б) Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України;
 - в) Кабінет Міністрів України;
 - г) Національний архівний фонд України;
2. Закон України «Про національний архівний фонд і архівні установи» був прийнятий у:
 - а) 1991 р.

- б) 1992 р.
- в) 1993 р.
- г) 2001 р.

3. Державний архів – це:

- а) установа;
- б) організація;
- в) комплекс документів;
- г) сукупність архівних документів.

Практичне завдання

Ігор написав художній твір під назвою «Гіркий мед». Він уклав договір із видавництвом «Літо» про видання цього твору, але випадково дізнався про те, що друк його твору відбувається одночасно і у видавництві «Веселка». Коли він звернувся до директора видавництва «Веселка» з вимогою про припинення друкування книги, той заявив, що у нього укладений відповідний договір із видавництвом «Літо». У цьому видавництві автору пояснили, що у них відсутня технічна можливість щодо видання книги у тій кількості примірників, яка передбачена договором і тому звернулися по допомогу до іншого видавництва.

Чи має місце порушення прав автора у даній ситуації? Обґрунтуйте свою відповідь.

Список рекомендованої літератури: 9, 10, 35, 41, 82, 87, 94, 102.

**ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ТА ДОДАТКОВОЇ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26 – Ст. 131.
3. Методичні рекомендації щодо положень про управління (відділи) з питань взаємодії з засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю апаратів центральних і місцевих органів виконавчої влади // Затверджено наказом Державного комітету телебачення і радіомовлення України від 26 березня 2003 року № 59 // Юридичний вісник України. – 2003. – № 32.
4. Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України, затверджене Указом Президента України від 7 травня 2011 року № 559/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 37. – Ст. 1511.
5. Положення про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації, наказом Міністерства юстиції України від 21 лютого 2006 року № 12/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 23 квітня 2007 року № 194/5) // Офіційний вісник України. – 2007. – № 30. – Ст. 1235.
6. Положення про державну реєстрацію інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, затверджене Наказом Міністерства юстиції України від 21 лютого 2006 року № 12/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 23 квітня 2007 року № 194/5) // Офіційний вісник України, 2007. – № 30. – Ст. 1235.
7. Положення про технічний захист інформації в Україні, затверджене Указом Президента України від 27 вересня 1999 року № 1229/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 39. – Ст. 1934.
8. Про Адміністрацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України: Указ Президента України від 30 червня 2011 року № 717/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 52. – Ст. 2068.
9. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27 січня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 7. – Ст. 45.
10. Про видавничу справу: Закон України від 5 червня 1997 року № 318/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 32. – Ст. 206.
11. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23 вересня 1997 року, № 540/97-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1997. – № 50. – Ст. 302.
12. Про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств та розміри реєстраційних зборів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 1997 року № 1287 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 47. – С. 46.
13. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3475-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 258.
14. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
15. Про державну статистику: Закон України від 17 вересня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 43. – Ст. 362.
16. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855- XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.
17. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України від 8 липня 2009 року № 514/2009 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 52. – Ст. 1783.
18. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
19. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 року, № 2782-XII // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 1. – Ст. 1.
20. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 року № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 276.
21. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275.
22. Про затвердження Положення про порядок видачі ліцензії провайдера програмної послуги: Рішення Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення від 28 грудня 2012 року № 2979 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 21. – Ст. 808.
23. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки: Постанова Верховної Ради України від 5 липня 2012 року № 5096-VI // Офіційний вісник України – 2012 – № 58 – Ст. 2322.

24. Про затвердження Статуту та інші питання Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ»: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 року № 749 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 29. – С. 37.
25. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України в ред. ЗУ від 31 травня 2005 року № 2594-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 26. – Ст. 347.
26. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 14. – Ст. 192.
27. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
28. Про інформаційні агентства: Закон України від 28 лютого 1995 року № 74/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 13. – Ст. 83.
29. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
30. Про кінематографію: Закон України від 13 січня 1998 року № 9/98-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 22. – Ст. 114.
31. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 року № 75/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 182.
32. Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 24. – Ст. 168.
33. Про Міжвідомчу комісію з питань інформаційної політики та інформаційної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 22 січня 2002 року № 63/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 4. – Ст. 132.
34. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 року № 3322-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345.
35. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 року № 3814-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 15. – Ст. 86.
36. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 року № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 181.
37. Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення: Закон України від 23 вересня 1997 року № 538/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 48. – Ст. 296.
38. Про Національну систему конфіденційного зв'язку: Закон України від 10 січня 2002 року № 2919-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15. – Ст. 103.
39. Про невідкладні заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки України: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 21 березня 2008 року // Офіційний вісник Президента України. – 2008. – № 18. – Ст. 570.
40. Про нормативи мінімального забезпечення сіл, селищ та міст кіосками з продажу друкованих засобів масової інформації (преси): Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2009 року № 1140-р // Офіційний вісник України. – 2009. – № 75. – Ст. 2575.
41. Про обов'язковий примірник документів: Закон України від 9 квітня 1999 року № 595-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22-23. – Ст. 199.
42. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1433.
43. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102.
44. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23 вересня 1997 року № 539/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 49. – Ст. 299.
45. Про радіочастотний ресурс України: Закон України від 1 червня 2000 року № 1770-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 298.
46. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст. 237.
47. Про ратифікацію Статуту і Конвенції Міжнародного союзу електрозв'язку: Закон України від 15 липня 1994 року № 116/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 33. – Ст. 306.
48. Про рекламу: Закон України від 3 липня 1996 року № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181.
49. Про систему суспільного телебачення і радіомовлення України: Закон України від 18 липня 1997 року № 485/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 45. – Ст. 284.
50. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 року № 3759-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 43.
51. Про телекомунікації: Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.

52. Рекомендації щодо норм і принципів висвітлення засобами масової інформації питань, які стосуються дітей: Схвалено Рішенням Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі від 26 жовтня 2011 року № 6.
53. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № № 40 – 44. – Ст. 356.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

54. Кормич Б. А. Інформаційне право : підручник для студентів вузів / Б. А. Кормич. – Х. : Бурун і К, 2011. – 334 с.
55. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації : навч. посіб. / А.І. Марущак. – К. : КНТ, 2007. – 532 с.
56. Марущак А. І. Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності : навч. посіб. / А.І. Марущак. – К. : Видавничий дім «Скіф», 2008. – 342 с.
57. Основи інформаційного права України : навч. посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.В. Гриценко та ін.; За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. – К. : Знання, 2004. – 274 с.
58. Синеокий О. В. Інформаційне право України та електронне право високих технологій : [електронний ресурс] (електронний курс лекцій українською мовою) / О.В. Синеокий; Запорізький національний університет; Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [цифрова мікроформа e-text]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2010. – 215 ел. с. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/books/2010/10sovipu.pdf – Назва з екрана.

Додаткова література:

59. Базанов Н. До питання створення матриці для порівняння інформаційного законодавства / Н. Базанов, М. Швець // Правова інформатика. – 2004. – № 2. – С. 28-33.
60. Бачило І. Інформаційне право як запорука інноваційного розвитку нації / І. Бачило, О. Соснін // ВІСЧЕ. – 2012. – № 1. – С. 12-14.
61. Бек М. Право на інформаційне самовизначення / М. Бек // Юридичний журнал. – 2012. – № 3. – С. 81-87.
62. Беляков К. Інформатизація організаційно-правової сфери суспільної діяльності / К. Беляков // Право України. – 2005. – № 6. – С. 88-92.
63. Гелич Ю. О. Перспективи розвитку правового статусу суб'єктів діяльності друкованих засобів масової інформації в Україні / Ю. О. Гелич // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 1. – С. 126-130.
64. Демкова М. Інформаційне право: стан та перспективи розвитку в Україні (з «круглого столу») / М. Демкова // Право України. – 2004. – № 5. – С. 169-171.
65. Демчук О. Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи / О. Демчук [та ін.] // Юридична газета. – 2012. – 24 квіт. (№ 17). – С. 34-35.
66. Дімчогло М. Консолідація конституційних положень щодо інформаційних правовідносин у законодавстві / М. Дімчогло // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 6. – С. 39-42.
67. Дімчогло М. Основи теорії консолідації інформаційного законодавства / М. Дімчогло // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5. – С. 41-46.
68. Жилінкова І. Правове регулювання Інтернет-відносин / І. Жилінкова // Право України. – 2003. – № 5. – С. 124-127.
69. Задорожня Л. До питання огляду законодавства в інформаційній сфері / Л. Задорожня // Правова інформатика. – 2004. – № 3. – С. 18-23.
70. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики: Монографія / Р.А. Калюжний, В.О. Шамрай, В.Д. Гавловський, М.В. Гуцалюк, М.Я. Швець, В.С. Цимбалюк, Ю.В. Яцишин, А.С. Ластовецький / За ред. Р.А. Калюжного, В.О. Шамрая. – Київ : АДПС України, 2002. – 296 с.
71. Конах В. К. Реформування системи державного управління інформаційною сферою як передумова ефективного забезпечення інформаційно-психологічної безпеки України / В. К. Конах // Збірник наукових праць Гілея: науковий вісник. – 2011. – №53.
72. Копылов В.А. Информационное право: Учебник / В.А. Копылов. – М. : Юристъ, 2005. – 512 с.
73. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : навчальний посібник для студентів вузів / Б. А. Кормич. – К. : Кондор, 2004. – 384 с.
74. Корнеев И.К. Информационная безопасность и защита информации / И.К. Корнеев, Е.А. Степанов. – М., 2001. – 304 с.
75. Костецька Т.А. Інформаційне право України : навч. посіб. / Т. А. Костецька ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2009. – 169 с.
76. Кохановська О. Теоретичні проблеми цивільно-правового регулювання інформаційних відносин в Україні / О. Кохановська // Право України. – 2004. – № 2. – С. 105-107.

77. Кукіна З. Правове регулювання діяльності засобів масової інформації в Європейському Союзі / З. Кукіна // Юридична Україна. – 2012. – № 7. – С. 81-85.
78. Кушакова-Костицька Н. Від свободи слова до інформаційного суспільства / Н. Кушакова-Костицька // Право України. – 2004. – № 7. – С. 129-133.
79. Лашенко Н. Необхідність прийняття інформаційного кодексу України / Н. Лашенко // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 6. – С. 43-45.
80. Магновський І. Формування внутрішнього права в умовах інтеграційних правових процесів сучасності / І. Магновський // Право України. – 2005. – № 3. – С. 118-121.
81. Максимова С. Міжнародно-правове регулювання інформаційних відносин / С. Максимова // Юридичний журнал. – 2012. – № 1. – С. 67-85.
82. Марущак А. І. Інформаційне право України : підручник для студентів вузів / А. І. Марущак. – К. : Дакор, 2011. – 451 с.
83. Маштак К. Нормативно-правове регулювання забезпечення права на доступ до публічної інформації / К. Маштак // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 4. – С. 81-84.
84. Мезенцева Н. Б. До питання нормативно-правового регулювання взаємовідносин у кіберпросторі в контексті підтримання безпеки України в інформаційній сфері / Н. Б. Мезенцева // Наука і оборона. – 2012. – № 1. – С. 29-33.
85. Нечипорук Ю. Суб'єктний та об'єктний склад інформаційних правовідносин / Ю. Нечипорук // Юридична Україна. – 2012. – № 6. – С. 39-44.
86. Оніщенко Н. Проблеми протидії правопорушенням в інформаційній сфері: реалії та перспективи / Н. Оніщенко, С. Сунегін // Віче. – 2012. – № 11. – С. 33-36.
87. Основи інформаційного права України : навчальний посібник для студентів вузів / ред. М. Я. Швець. – К. : Знання, 2009. – 414 с.
88. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика : навчальний посібник / Г. Г. Почепцов, С. А. Чукут. – К. : Знання, 2006. – 663 с.
89. Свобода інформації та право на приватність в Україні. – Том 2: Право на приватність: *conditio sine qua non* / Харківська правозахисна група. – Харків : Фоліо, 2004. – 200 с.
90. Северин В. А. Правовое регулирование информационных отношений / В. А. Северин // Вестник Московского ун-та. Сер. 11. Право. – 2000. – № 5. – С. 21-36.
91. Селезньова О. Інформаційне законодавство України: перспектива кодифікації / О. Селезньова // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5. – С. 37-40.
92. Синеокий О. В. Високотехнологічне інформаційне право України : навчальний посібник для студентів вузів / О. В. Синеокий. – Х. : Право, 2010. – 360 с.
93. Скачкова Т. Документ як джерело інформації про особу / Т. Скачкова // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 2. – С. 145-147.
94. Словник термінів інформаційного права / Упоряд. А. І. Марущак ; за заг. ред. М. Я. Швеця. – К. : КНТ, 2008. – 184 с.
95. Соснін О. Про право громадян на інформацію в сучасному суспільстві / О. Соснін // Віче. – 2012. – № 8. – С. 24-27.
96. Субіна Т. Інформатика як основа формування інформаційного суспільства та як об'єкт правознавства / Т. Субіна, В. Шкарупа // Правова інформатика. – 2004. – № 4. – С. 22-28.
97. Сучасний стан, поняття та визначення змістовної частини, інкорпорація нормативних актів з правових питань у сфері інформації та її захисту: Наук. видання / В. Д. Гавловський, О. І. Коваленко, В. К. Гіжевський, В. С. Цимбалюк та ін.; За заг. ред.: р. Калюжного, В. Філонова. – К.; Донецьк : Донецький ін-т внутр. справ МВС України; Ін-т екон. та права «КРОК», 2001. – 230 с.
98. Тунік А. Міжнародно-правові стандарти захисту інформації про особу: стан і перспективи / А. Тунік // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 1. – С. 131-134.
99. Тунік А. Персональні дані, інформація про особу, конфіденційна інформація про особу: аспекти співвідношення / А. Тунік // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5. – С. 50-54.
100. Цивільне право України: У 2 т. Т.1: Підручник / за ред. В. І. Борисова, за ред. І. В. Спасибо-Фатєєва, за ред. В. Л. Яроцький. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 480 с.
101. Цивільне право України: У 2 т. Т.2: Підручник / за ред. В. І. Борисова, за ред. І. В. Спасибо-Фатєєва, за ред. В. Л. Яроцький. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 552 с.
102. Цимбалюк В. С. Інформаційне право : основи теорії і практики : монографія / В. С. Цимбалюк. – К. : Освіта України, 2010. – 389 с.
103. Червякова О. Організаційно-правові засади доступу громадян до публічної інформації : питання вдосконалення / О. Червякова // Вісник прокуратури. – 2012. – № 1. – С. 90-97.
104. Чуприна О. Право на інформацію: адміністративно-правовий аспект / О. Чуприна // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 1. – С. 127-130.
105. Шарабурина О. О. Організаційні аспекти забезпечення адміністративно-правового режиму інформації з обмеженим доступом / О. О. Шарабурина // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 1. – С. 158-162.

106. Шимон С.І. Цивільне право України [Текст]. У 2 ч. Ч. 1: навч.-метод. посіб. / С.І. Шимон. – К. : КНЕУ, 2006. – 304 с.
107. Шимон С.І. Цивільне право України [Текст]. У 2 ч. Ч. 2: навч.-метод. посіб. / С.І. Шимон. – К. : КНЕУ, 2006. – 312 с.